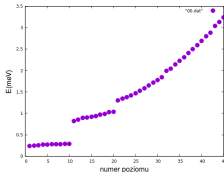
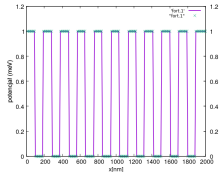

Stany stacjonarne w potencjale periodycznym

20 października 2020

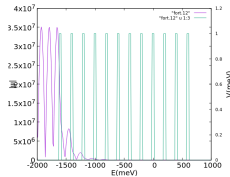
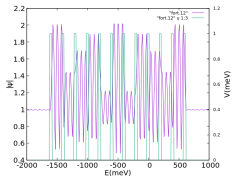
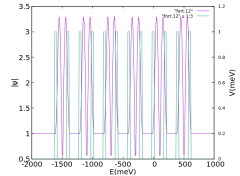
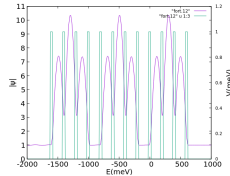
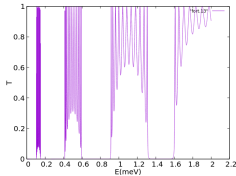
zamknięty układ wielu barier/studni

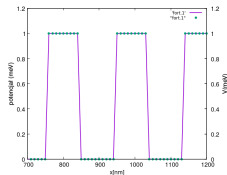
- poprzednio badaliśmy sztuczny kryształ składający się ze skończonej liczby studni w studni nieskończonej (tyle stanów w pasmie ile studni)

otwarty układ wielu barier/studni

- badaliśmy również skończony układ wielu studni i transport przez niego w zależności od energii

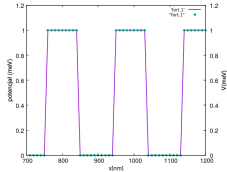

problem o symetrii translacyjnej

- weźmy nieskończony układ o symetrii translacyjnej
- jeden okres "kryształu" $R = 180$ nm czyli $18dx$, z $dx = 10$ nm
- 9 oczek w barierze, 9 oczek w studni

twierdzenie Blocha

- jeden okres "kryształu" $R = 180$ nm czyli $18dx$, z $dx = 10$ nm

- twierdzenie Blocha: funkcje własne elektronu w potencjale periodycznym o okresie R można przedstawić w postaci:

- $$\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x),$$

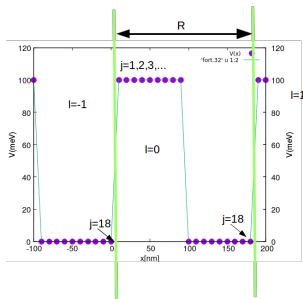
- gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$

- Ψ_k - fala Blocha, u - funkcja okresowa, k - krystaliczny wektor falowy
- $|\Psi_k|^2$ - gęstość prawdopodobieństwa dla funkcji falowej Blocha ma periodyczność potencjału krystalicznego
- stany z k oraz $k + G$ są równoważne o ile G to wektor sieci odwrotnej

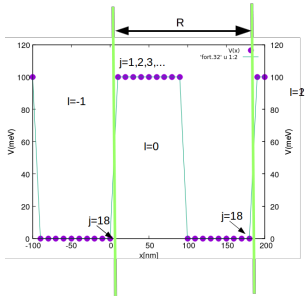
problem o symetrii translacyjnej

- jeden okres "kryształu" $R = 180$ nm czyli $18dx$, z $dx = 10$ nm
- 9 oczek w barierze, 9 oczek w studni
- twierdzenie Blocha $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- poszukamy rozwiązania w formie: $\Psi_k^{l,j} = \exp(iklR)u_k^j$
- l - numer komórki elementarnej, j numer atomu w komórce

problem o symetrii translacyjnej

- $\Psi_k^{l,j} = \exp(iklR)u_k^j$
- dla komórki $l = 0$ $\Psi_k^{l,j} = u_k^j$
- poza węzłami $j = 1$ oraz $j = 18$:
 $H\Psi_k^{l=0,j} = H u_k^j$

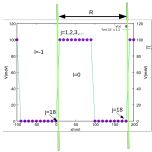
- $H u_k^j = \frac{-\hbar^2}{2m\Delta x^2} (u_k^{j-1} + u_k^{j+1} - 2u_k^j) + V(j)u_k^j$ - forma macierzowa jak wyżej dla sztywnych warunków brzegowych, dla pełnej funkcji falowej Ψ

- dla węzła $j = 1$ sąsiad z lewej strony $\Psi_k^{l=0,j=0} = \Psi_k^{l=-1,j=18} = \exp(-ikR)u_k^{j=18}$
 $H\Psi_k^{l=0,j=1} = \frac{-\hbar^2}{2m\Delta x^2} (u_k^{18} \exp(-ikR) + u_k^2 - 2u_k^1) + V_1 u_k^1$

- podobnie

- dla węzła $j = 18$ sąsiad z prawej strony $\Psi_k^{l=0,j=19} = \Psi_k^{l=1,j=1} = \exp(ikR)u_k^1$
 $H\Psi_k^{l=0,j=18} = \frac{-\hbar^2}{2m\Delta x^2} (u_k^{17} + \exp(ikR)u_k^1 - 2u_k^{18}) + V_{18} u_k^{18}$

problem o symetrii translacyjnej

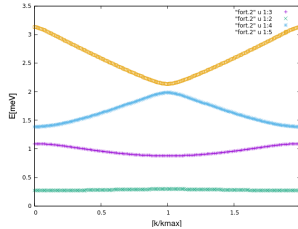
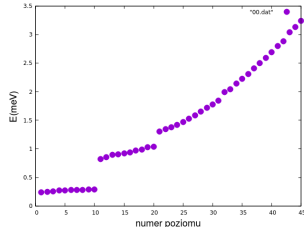

- macierz Hamiltona w pierwszej komórce $H\Psi_k^{j=0} = H u_k = E_k u_k$
- dla $j \neq 1, j \neq 18$: $H u_k^j = t \left(u_k^{j-1} + u_k^{j+1} - 2u_k^j \right) + V(j)u_k^j$ przy $t = \frac{-\hbar^2}{2m\Delta x^2}$
- dla $j = 1$: $H\Psi_k^{j=0, j=1} = t \left(u_k^{18} \exp(-ikR) + u_k^2 - 2u_k^1 \right) + V_1 u_k^1$
- dla $j = 18$: $H\Psi_k^{j=0, j=18} = t \left(u_k^{17} + \exp(ikR)u_k^1 - 2u_k^{18} \right) + V_{18} u_k^{18}$
- forma macierzowa
- $$\begin{pmatrix} -2t + V_1 & t & 0 & \dots & 0 & t \exp(-ikR) \\ t & -2t + V_2 & t & \dots & 0 & 0 \\ 0 & t & -2t + V_3 & \dots & 0 & 0 \\ \dots & \dots & \dots & \dots & \dots & \dots \\ t \exp(ikR) & 0 & 0 & \dots & t & -2t + V_{18} \end{pmatrix}$$

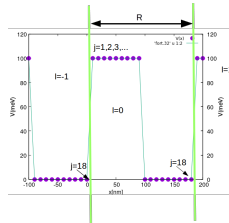
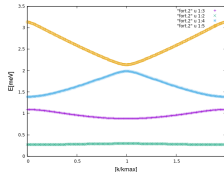
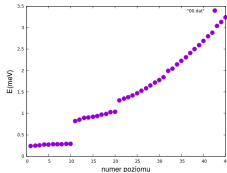
problem o symetrii translacyjnej

- po lewej "kryształ z 9 studni", po prawej ∞ studni

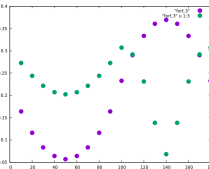
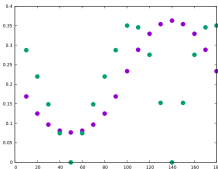

- $k_{max} = \frac{\pi}{R}$, $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- $\exp(i(k + 2k_{max})R) = \exp(ikR)$, dla $2k_{max}R = 2\pi$

problem o symetrii translacyjnej

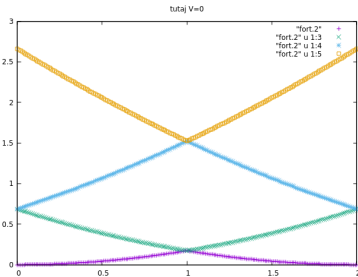
- $k = 0$ oraz $k = 0.5k_{max}$, $|u|$ (najniższe pasmo - fiolet, następne - zieleń)

- $k_{max} = \frac{\pi}{R}$, $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- $\exp(i(k + 2k_{max})R) = \exp(ikR)$, dla $2k_{max}R = 2\pi$

problem o symetrii translacyjnej

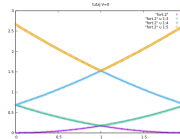
- $k_{max} = \frac{\pi}{R}$, $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- $\exp(i(k + 2k_{max})R) = \exp(ikR)$, dla $2k_{max}R = 2\pi$

- warunki periodyczne bez potencjału
- $\frac{\hbar^2 k^2}{2m}$, $\frac{\hbar^2 (k \pm n 2k_{max})^2}{2m}$
- dla cząstki w próżni znamy relację dyspersji: $E_k = \frac{\hbar^2 k^2}{2m}$
- związek rozwiązania z danym k a pozostałymi pasmami

cząstka w próżni

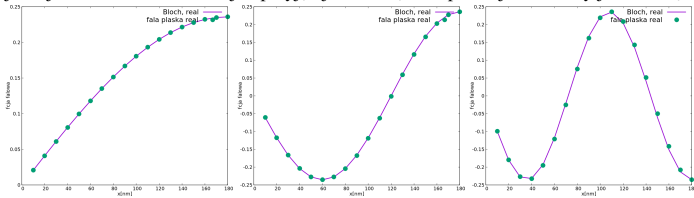
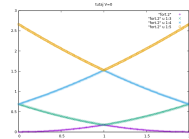
- $k_{max} = \frac{\pi}{R}$, $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- $\exp(i(k + 2k_{max})R) = \exp(ikR)$, dla $2k_{max}R = 2\pi$

- porównanie: warunki periodyczne bez potencjału
- dla cząstki w próżni wiemy $\exp(\pm iKx)$, z $E_{\pm K} = \frac{\hbar K^2}{2m}$ oraz $p_{\pm K} = \pm \hbar K$
- natomiast $\pm \hbar k$ nie jest pędem. $\pm \hbar k$ kwazipędem lub pędem krystalicznym
- kwazipęd: $k + G$ oraz k są równoważne, gdy G wektor sieci odwrotnej
- w jednym wymiarze $G = n \frac{2\pi}{R}$

cząstka w próżni

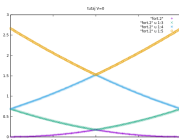
- $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- dla cząstki w próżni wiemy $\exp(\pm iKx)$, z $E_{\pm K} = \frac{\hbar^2 K^2}{2m}$
- $\pm \hbar K$ to pęd, natomiast $\pm \hbar k$ to kwazipęd
- nakładamy na próżnię warunek periodyczności
- poniżej funkcje u_k z diagonalizacji dla 3 najniższych pasm dla $k = k_{max}/2 = \pi/(4R)$, w ramach jednej "komórki elementarnej" - przyjętej bez związku z potencjałem, który jest 0 wszędzie

- na rysunkach: części rzeczywiste $u_k(x)$ (z diagonalizacji, krzywe pt "Bloch" na rysunkach) oraz część rzeczywista fali płaskiej $u_k(0) \exp(iK_l x)$, przy czym $K_l = \pm \sqrt{\frac{2mE_l}{\hbar^2}}$ dla pierwszego (lewy), drugiego (środkowy) i trzeciego (prawy) pasma (diagonalizacja produkuje stany własne o niekontrolowalnym czynniku fazowym).
- wstawione do równania $k = \pi/(4R)$, ma wpływ wyłącznie na formę periodycznych warunków brzegowych dla u_k , nie na sens całego rozwiązania Ψ_k .
- związki: $K_1 = k$, $K_2 = (k - G)$, $K_3 = k + G$, gdzie $G = \frac{2\pi}{R}$

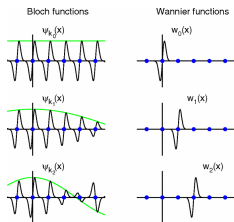
cząstka w próżni

- $\Psi_k(x) = \exp(ikx)u_k(x)$, gdzie $u_k(x + R) = u_k(x)$
- $\Psi_K(x) = \exp(iKx)$
- pęd K i kwazipęd k

- związki: $K_1 = k$, $K_2 = (k - G)$, $K_3 = k + G$, gdzie $G = \frac{2\pi}{R}$
- K dla cząstki w próżni decyduje o kierunku ruchu, k - nie
- kierunek ruchu elektronów, zgodny ze znakiem, prędkość pasmowa $v = \frac{1}{\hbar} \nabla_k E(k)$

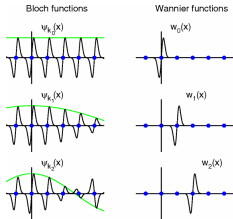
funkcje Blocha i Wanniera

- Marzari et al. Rev. Mod. Phys. **84** (2011)

- funkcje Blocha (zdelokalizowane) i Wanniera (zlokalizowane na jonie)
- Wanniera - zbliżone do orbitali atomowych
- Bloch $\Psi_{\mathbf{k}} = \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r})u_{\mathbf{k}}(\mathbf{r})$
- Wannier: $\Psi_{\mathbf{R}}(\mathbf{r}) = \frac{1}{\sqrt{N}} \sum_{\mathbf{k}} \exp(-i\mathbf{k} \cdot \mathbf{R})\Psi_{\mathbf{k}}(\mathbf{r})$
- $\langle \Psi_{\mathbf{R}}(\mathbf{r}) | \Psi_{\mathbf{R}'}(\mathbf{r}) \rangle = \delta_{\mathbf{R},\mathbf{R}'}$

metoda ciasnego wiązania

• Marzari et al. Rev. Mod. Phys.

- rozwiązanie równania Schroedingera w bazie orbitali atomowych (LCAO) [funkcji Wanniera]

- stany własne kryształu:

$$\left(-\frac{\hbar^2}{2m}\nabla^2 + U(\mathbf{r}) - E\right)\Psi(\mathbf{r}) = 0$$

- $U(r) = \sum_n V(\mathbf{r} - \mathbf{R}_n)$ jest sumą potencjałów atomowych (+ zależnie od przybliżenia elementów oddziaływania elektron-elektron)

- chcemy znaleźć Ψ w bazie orbitali atomowych [funkcji Wanniera] $\Psi = \sum_{mn} c_{mn}\Psi_{\mathbf{R}}^m(\mathbf{r} - \mathbf{R}_n)$,

- tutaj dodatkowo - m numeruje orbitale atomowe

- po wstawieniu Ψ do równania Schroedingera i wyrzutowaniu na orbitale atomowe (funkcje Wanniera) dostajemy

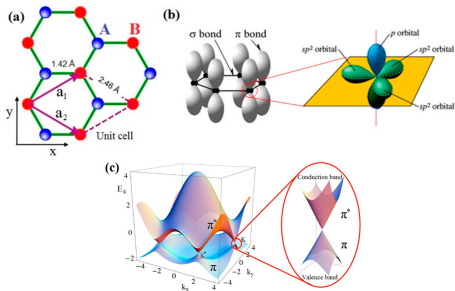
- $\mathcal{H}\Psi = E\Psi$

- elementy macierzowe $H_{mn,m'n'} =$

$$E_m\delta_{m,m'}\delta_{n,n'} + \langle\Psi_{\mathbf{R}}^m(\mathbf{r} - \mathbf{R}_n)|H|\Psi_{\mathbf{R}}^{m'}(\mathbf{r} - \mathbf{R}_{n'})\rangle = E_m\delta_{m,m'}\delta_{n,n'} + t_{m,n,m'n'}$$

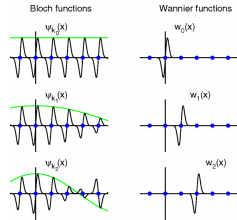
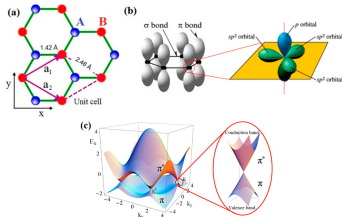

funkcje Blocha i Wanniera

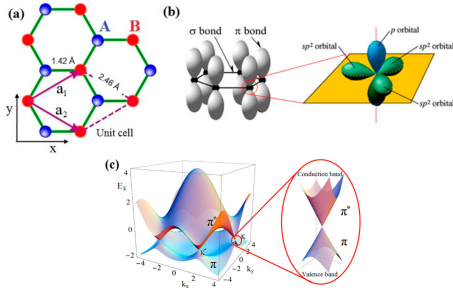
- dwie podsieci trójkątne (A,B) - ewentualnie sieć trójkątna z bazą
- W okolicach punktu neutralności ładunkowej na powierzchni Fermiego - orbitale p_z (tylko 1 orbital na jon sieci, niższe stany tworzą silniejsze wiązania i nie podlegają zmianom).

metoda ciasnego wiązania dla grafenu

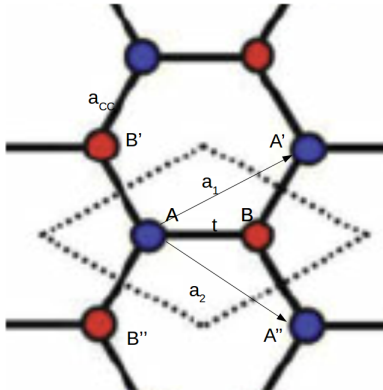
- $$\left(-\frac{\hbar^2}{2m}\nabla^2 + U(\mathbf{r}) - E\right)\Psi(\mathbf{r}) = 0$$
- $$\psi = \sum_n c_n p_{\mathbf{R}_n}^z(\mathbf{r}),$$
- założenia metody ciasnego wiązania $\langle p_n | p_m \rangle = \delta_{mn}$ (jak dla funkcji Wanniera)
- $\langle p_n | H_C | p_m \rangle = E_{pz}$ dla $m = n$
- $\langle p_n | H_C | p_m \rangle = t_{mn}$ dla jonów, których funkcje się przekrywają
- w najprostszej przybliżeniu $t_{mn} = t$ dla najbliższych sąsiadów i 0 dla kolejnych.
- dla orbitali p_z , t jest izotropowe. $E_{pz} = 0$ (wybór poziomu odniesienia)

metoda ciasnego wiązania

- komórka elementarna grafenu składa się z dwóch atomów A, B
- $\Psi_k^j(\mathbf{r}) = \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r})u_k^j(\mathbf{r})$
- $j = A, B$
- $\mathbf{R} = n_1 \mathbf{a}_1 + n_2 \mathbf{a}_2$
- $u_k^A(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = u_k^A(\mathbf{r})$
- $u_k^B(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = u_k^B(\mathbf{r})$

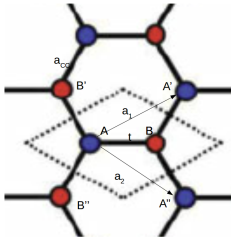
metoda ciasnego wiązania

- komórka elementarna grafenu składa się z dwóch atomów A, B
- $\Psi_k^j(\mathbf{r}) = \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{r}) u_k^j(\mathbf{r})$
- $j = A, B$
- $\mathbf{R} = n_1 \mathbf{a}_1 + n_2 \mathbf{a}_2$
- $u_k^A(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = u_k^A(\mathbf{r})$
- $u_k^B(\mathbf{r} + \mathbf{R}) = u_k^B(\mathbf{r})$

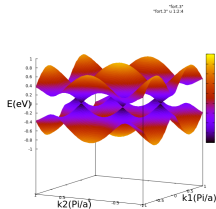
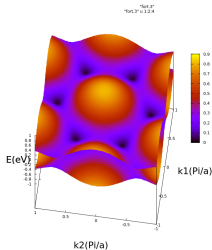
- $H\Psi^B = t\Psi^A + t\Psi^{A'} + t\Psi^{A''}$
- $H\Psi^B = t\Psi^A + t\Psi^A \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_1) + t\Psi^A \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_2)$
- $H\Psi^A = t\Psi^B + t\Psi^{B'} + t\Psi^{B''}$
- $H\Psi^A = t\Psi^B + t\Psi^B \exp(-i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_2) + t\Psi^B \exp(-i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_1)$

metoda ciasnego wiązania

- $H\Psi^B = t\Psi^A + t\Psi^A \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_1) + t\Psi^A \exp(i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_2)$
- $H\Psi^A = t\Psi^B + t\Psi^B \exp(-i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_2) + t\Psi^B \exp(-i\mathbf{k} \cdot \mathbf{a}_1)$
- $t = -2.7 \text{ eV}$, $\mathbf{a}_1 = a \left(\sqrt{3}, \frac{\sqrt{3}}{2} \right)$,
 $\mathbf{a}_2 = a \left(\sqrt{3}, -\frac{\sqrt{3}}{2} \right)$, $a = 0.246 \text{ nm}$

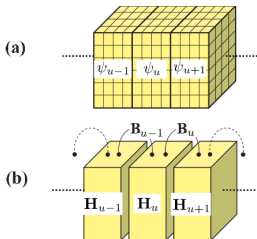
- $$\mathbf{H} \begin{pmatrix} \Psi^A \\ \Psi^B \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & t(1 + \exp(-i\mathbf{k}\mathbf{a}_1) + \exp(-i\mathbf{k}\mathbf{a}_2)) \\ t(1 + \exp(i\mathbf{k}\mathbf{a}_1) + \exp(i\mathbf{k}\mathbf{a}_2)) & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \Psi^A \\ \Psi^B \end{pmatrix} = E \begin{pmatrix} \Psi^A \\ \Psi^B \end{pmatrix}$$

- w pasmach : $\Psi^A = \pm \Psi^B$ - pseudospin
- w punktach K, K' - liniowa relacja dyspersji - fermiony Diraca
- grafen - półmetal, na rysunku po lewej widać sześciokątną strefę Brillouina

periodyczne warunki brzegowe

- W poprzednim przykładzie: zakładamy k liczymy E
- możliwe podejście odwrotne: zakładamy E , liczymy k

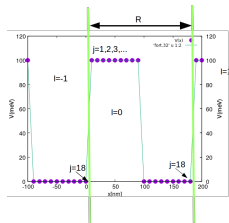
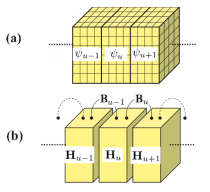
- B. Rzeszutarski (praca mgr) za M. Zwierzyckim, *physica status solidi (b)*, 245, 623 (2008)

- forma macierzowa

$$\mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B}_{u-2} & \mathbf{H}_{u-1} & \mathbf{B}_{u-1}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B}_{u-1} & \mathbf{H}_u & \mathbf{B}_u^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- $\mathbf{H}_u$ - macierz Hamiltonianu wewnątrz jednego komórki elementarnej
- $\mathbf{B}_{u-1}$ macierz Hamiltonianu łącząca komórkę $u - 1$ z u

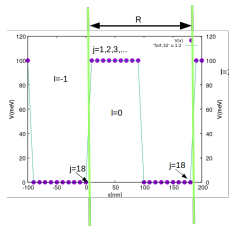
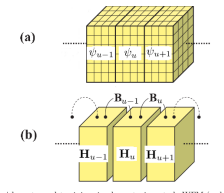
periodyczne warunki brzegowe

$$\bullet \quad \mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B}_{u-2} & \mathbf{H}_{u-1} & \mathbf{B}_{u-1}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B}_{u-1} & \mathbf{H}_u & \mathbf{B}_u^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \ddots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- dla układu periodycznego można opuścić indeks komórki u - bo wszystkie komórki są identyczne, potencjał powtarzalny, wiązania między komórkami podobne

periodyczne warunki brzegowe

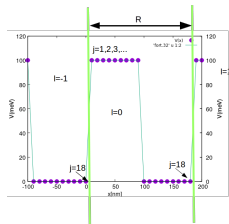
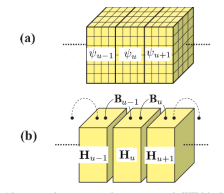

$$\bullet \mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- **H** - trójprzekątniowa jak poprzednio
- **B** - tylko jeden niezerowy element – który ?

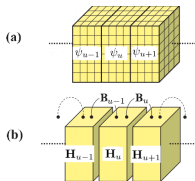
periodyczne warunki brzegowe

$$\bullet \mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \psi_{u-2} \\ \psi_{u-1} \\ \psi_u \\ \psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- $\mathbf{H}$ - trójprzekątniowa jak poprzednio, wymiar 18×18
- $\mathbf{B} = -\frac{\hbar^2}{2m} \delta_{1,18}$ - sąsiad z lewej punktu 1. uzupełnia trójpasmowość macierzy $\mathcal{H}$

periodyczne warunki brzegowe

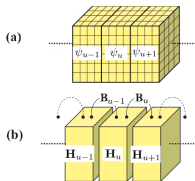

- forma tw. Blocha
- $\Psi_{u-1} = \chi, \Psi_u = \lambda\chi, \Psi_{u+1} = \lambda^2\chi$
- $\lambda = \exp(ikx)$

$$\mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- $\mathbf{H}$ - trójprzekątniowa jak poprzednio, wymiar 18×18
- $\mathbf{B} = -\frac{\hbar^2}{2m} \delta_{1,18}$ - sąsiad z lewej punktu 1

periodyczne warunki brzegowe

- forma tw. Blocha
- $\Psi_{u-1} = \chi, \Psi_u = \lambda\chi, \Psi_{u+1} = \lambda^2\chi$
- $\lambda = \exp(ikx)$

$$\mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

- $\mathcal{H}\Psi = E\Psi$
- dla u -tej komórki elementarnej:
- $\mathbf{B}\chi + \lambda\mathbf{H}\chi + \lambda^2\mathbf{B}^\dagger\chi = E\mathbf{I}\lambda\chi$
- $-\mathbf{B}\chi + \lambda(\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\chi - \lambda^2\mathbf{B}^\dagger\chi = 0$

periodyczne warunki brzegowe

- $\Psi_{u-1} = \chi, \Psi_u = \lambda\chi, \Psi_u = \lambda^2\chi$
- $-\mathbf{B}\chi + \lambda(\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\chi - \lambda^2\mathbf{B}^\dagger\chi = 0$
- na wejściu: macierze, E (jak w problemach z ciągłej części widma)
- niewiadome: χ, λ - jak to rozwiązać?

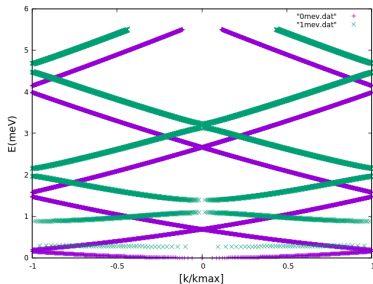
- $\Psi_{u-1} = \chi, \Psi_u = \lambda\chi, \Psi_{u+1} = \lambda^2\chi$
- $-\mathbf{B}\chi + \lambda(\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\chi - \lambda^2\mathbf{B}^\dagger\chi = 0$
- (1) $\eta = \lambda\chi$
- (2) $-\mathbf{B}\chi + (\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\eta - \lambda\mathbf{B}^\dagger\eta = 0$

periodyczne warunki brzegowe

- $-\mathbf{B}\chi + \lambda(\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\chi - \lambda^2\mathbf{B}^\dagger\chi = 0$
- (1) $\eta = \lambda\chi$
- (2) $-\mathbf{B}\chi + (\mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H})\eta - \lambda\mathbf{B}^\dagger\eta = 0$
- $$\begin{bmatrix} 0 & \mathbf{I} \\ -\mathbf{B} & \mathbf{E}\mathbf{I} - \mathbf{H} \end{bmatrix} \begin{pmatrix} \chi \\ \eta \end{pmatrix} = \lambda \begin{bmatrix} \mathbf{I} & 0 \\ 0 & \mathbf{B}^\dagger \end{bmatrix} \begin{pmatrix} \chi \\ \eta \end{pmatrix}$$
- to jest tzw. uogólniony problem własny (standardowy, w bibliotekach numerycznych)
- $\mathbf{A}\mathbf{v} = \lambda\mathbf{S}\mathbf{v}$
- wartości własne mogą być zespolone, bo macierze $\mathbf{A}, \mathbf{S}$ nie są hermitowskie
- tyle rozwiązań własnych jak i rozmiar macierzy, tj. $2n$
- tylko nie które z nich mają akceptowalną formę (skończoną w całym układzie)
- dla każdej energii E szukamy takich wartości własnych które mają formę $\lambda = \exp(ikR)$, z tego liczymy $k = \frac{\ln \lambda}{iR}$, k rzeczywiste gdy $|\lambda| = 1$ – rozwiązanie jest akceptowalne

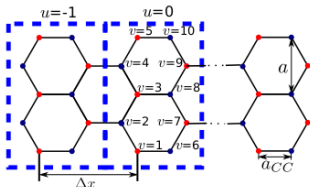
periodyczne warunki brzegowe

- $$\left[\begin{pmatrix} 0 & \mathbf{I} \\ -\mathbf{B} & E\mathbf{I} - \mathbf{H} \end{pmatrix} - \lambda \begin{pmatrix} \mathbf{I} & 0 \\ 0 & \mathbf{B}^\dagger \end{pmatrix} \right] \begin{pmatrix} \chi \\ \eta \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$
- $\lambda = \exp(ikR)$, $|\lambda| = 1$, z tego liczymy $k = \frac{\ln \lambda}{iR}$

- dla pewnych wartości E nie znajdujemy rozwiązań w formie Blocha

- ostatni przykład, większa komórka elementarna: nanowstęga

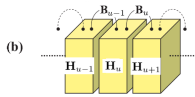
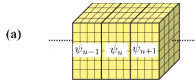

- Szafran, Phys. Rev. B 90, 035314 (2014)
  - komórka elementarna - tutaj złożona z 10 atomów
  - twierdzenie Blocha $\Psi_k(x) = \exp(ikx)\phi_k(x)$, gdzie $\phi_k(x + \Delta x) = \phi_k(x)$
  - poszukamy rozwiązania w formie $\Psi_k^{u,v} = \exp(iku\Delta x)\phi_k^v$

A. Mreńca, K. Kolasiński, B.

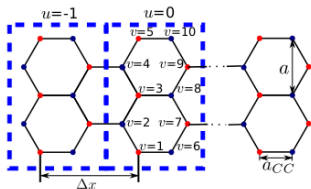

periodyczne warunki brzegowe

- forma tw. Blocha
- $\Psi_{u-1} = \chi, \Psi_u = \lambda\chi, \Psi_{u+1} = \lambda^2\chi$
- $\lambda = \exp(ikx)$

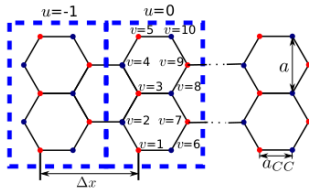
$$\mathcal{H}\Psi = \begin{pmatrix} \ddots & \dots & 0 & 0 & 0 & 0 \\ \vdots & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 & 0 \\ \vdots & 0 & \mathbf{B} & \mathbf{H} & \mathbf{B}^\dagger & 0 \\ \vdots & \dots & \dots & \dots & \dots & \ddots \end{pmatrix} \begin{pmatrix} \vdots \\ \Psi_{u-2} \\ \Psi_{u-1} \\ \Psi_u \\ \Psi_{u+1} \\ \vdots \end{pmatrix}$$

-

- twierdzenie Blocha $\Psi_k(x) = \exp(ikx)\phi_k(x)$, gdzie $\phi_k(x + \Delta x) = \phi_k(x)$

- $\mathbf{H} = \left(\begin{array}{c|cccccccccc} v/v' & 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 & 10 \\ \hline 1 & 0 & t & 0 & 0 & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 2 & t & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 3 & 0 & t & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 4 & 0 & 0 & t & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 5 & 0 & 0 & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 6 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & t & 0 & 0 & 0 \\ 7 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & t & 0 & t & 0 & 0 \\ 8 & 0 & 0 & t & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & t & 0 \\ 9 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & t & 0 & t \\ 10 & 0 & 0 & 0 & 0 & t & 0 & 0 & 0 & t & 0 \end{array} \right)$

-
- $\mathbf{B}_{2,7} = \mathbf{B}_{4,9} = t$, pozostałe elementy - zerowe
- poniżej $E(k)$ po lewej dla metalicznej wstęgi fotelowej (armchair) $n = 5$ atomów w poprzek i półprzewodnikowej $n = 15$ atomów w poprzek. Brak przerwy jeśli $(n + 1)$ jest wielokrotnością 3.

